

Bestuurlijke visie Heeze-Leende 2030

Het afgelopen jaar is er door de raad, met ondersteuning vanuit de organisatie, gezamenlijk gewerkt aan de totstandkoming van de Bestuurlijke visie Heeze-Leende 2030. Allereerst zijn de drijvende ontwikkelingen verkend die vanuit de buitenwereld op Heeze-Leende afkomen, zoals de effecten van klimaatverandering, de energietransitie, de toenemende vergrijzing en de krappe arbeidsmarkt. Deze zullen het komende decennium impact hebben op de gemeenschap en dus op de gemeente. Ook zijn van een aantal onzekere ontwikkelingen toekomstscenario's beschreven. In hoeverre blijven we als samenleving vertrouwen houden in elkaar? En hoe snel zal de samenleving zoals we die kennen, veranderen door innovatie; gaan we mee in de vaart der volkeren, of houden we bewust vast aan ons dorpse karakter? Met oog op deze externe zekere en onzekere ontwikkelingen zijn ook de tien belangrijkste opgaven van de gemeente geformuleerd, waarbij het verlichten van de woningnood, de transitie van het buitengebied en inwonerparticipatie tot de drie hoogste prioriteiten zijn benoemd.

Deze focus komt dan ook terug in de beschrijving van de toekomst van Heeze-Leende in het Raadsprogramma Heeze-Leende 2022-2026:

“Heeze, Leende, Leenderstrip en Sterksel zijn gelegen in een mooie natuurlijke omgeving, in een regio waar het stedelijke goed samengaat met het van oorsprong agrarische karakter. Dat zien we ook naar de toekomst graag geborgd. Elke kern binnen Heeze-Leende heeft z'n eigenheid, alle hebben een dorps karakter. En dat willen we behouden! Door in te zetten op sociale cohesie en door de natuur om ons heen te koesteren.”

De bestuurlijke visie 2030 kijkt verder dan het Raadsprogramma en breder dan de Omgevingsvisie. De visie beschrijft de 'stip op de horizon' voor de komende acht jaar voor woningbouw, de transitie van het buitengebied en inwonerparticipatie.

1. Doordachte, duurzame woningbouw

Steeds meer mensen willen in de gemeente Heeze-Leende wonen. Niet alleen mensen uit onze eigen dorpen, maar uit de gehele regio Eindhoven, waar er een groot en groeiend tekort aan woningen is. Mensen worden ouder en blijven langer zelfstandig wonen, huishoudens worden kleiner en met de groei van bedrijven als ASML zullen de komende tien jaar in deze regio vooral in het teken staan van bouwen, bouwen, bouwen. Bij de brede welvaart die de Brainport-regio aan de bestaande en nieuwe inwoners wil kunnen bieden, horen echter ook natuur en recreatie. Naast gemeenten die graag een bijdrage willen leveren aan de forse bouwopgave, wil Heeze-Leende juist voorzien in de regionale behoefte aan natuur en recreatie.

Heeze-Leende wil richting 2030 met name groeien met woningen die passen bij de behoefte van de huidige inwoners; starters, gezinnen en senioren. Dat gaat iets verder dan autonome groei; we staan ook open voor jonge gezinnen uit de regio die hier een plek zoeken.

Die groei, zij het beperkt, is nodig om de voor Heeze-Leende zo kenmerkende voorzieningen in stand te kunnen houden en om diversiteit te behouden in de leeftijdsopbouw van de inwoners. We willen hierbij de vraag vanuit de woonbehoefte in Heeze-Leende voorop stellen. Die

woonbehoefte zullen we gaan analyseren en bespreken met de gemeenschap; dat is onze eerste stap.

Hoe beter we weten wanneer onze inwoners een stap willen maken op de woningmarkt, hoe hun woonwensen er concreet uitzien en wat we nodig hebben om onze voorzieningen op peil te kunnen houden, hoe beter we de woningbouw richting 2030 kunnen vormgeven. Ook kunnen we dan de juiste projectontwikkelaars erbij betrekken om een passend, duurzaam woon-aanbod mee te realiseren.

De focus ligt daarbij zoveel mogelijk op inbreiding binnen de huidige bebouwde kom, en altijd met behoud van het groene karakter. De inwoners worden ook nadrukkelijk bij de plannen betrokken, geheel in lijn met het derde punt in deze visie over inwonerparticipatie. Uiteindelijk is het de inwoner zelf die er straks met plezier moet kunnen (blijven) wonen. Ook als beperkte uitbreiding van de bebouwde kom aan de orde is, om in de autonome groei te kunnen voorzien, blijven we dichtbij wat we als Heeze-Leende willen zijn: een kleinschalige, diverse gemeenschap met een sterke sociale cohesie en een groen karakter. Daar hoort woningbouw bij die dit sociale karakter en de bijbehorende voorzieningen ondersteunt.

2. Samen de transitie op lange termijn van het buitengebied vormgeven

Als Heeze-Leende willen we ons landelijke karakter behouden en vinden we dat onze agrariërs duurzaam vooruit moeten kunnen, met hun broodwinning en met hun leven. Hun toegevoegde waarde is voor ons vanzelfsprekend; ze zorgen voor ons voedsel en zijn met hun ecologische kennis een onmisbare factor in het natuurbeheer.

In de jaren tot 2030 zullen de aangekondigde stikstofmaatregelen bepalend zijn voor de toekomst van de agrarische bedrijven in het buitengebied van Heeze-Leende. Agrariërs zullen anders moeten gaan werken, bijvoorbeeld door te extensiveren. Of door zich minder op veeteelt te richten en meer op akkerbouw. Niet alle agrariërs kunnen of willen mee in deze transitie en gaan op zoek naar een andere bestemming voor hun grond, bijvoorbeeld door bij te dragen aan de energietransitie of door grond dichtbij de bebouwde kom te verkopen voor kleinschalige woningbouw of in te zetten voor natuur en/of recreatie.

Daarom werken we de komende jaren aan een langetermijnvisie op het buitengebied, die niet over jaren gaat maar over generaties. Die visie willen we samen met agrariërs, burgers en het waterschap vormgeven, in samenhang met de andere onderdelen van onze visie 2030. Immers, als we als Heeze-Leende bewust een bijdrage willen leveren aan de natuur- en recreatiefunctie binnen de regio, dan geeft dat richting aan onze visie op het buitengebied. We kunnen daarbij leren van de beelden die in de regionale samenwerking al zijn ontwikkeld over mogelijke economische dragers in de toekomst, zoals het gebruik van boerderijen voor educatie over innovatieve, duurzame landbouw.

Bij alle plannen voor de lange termijn blijft voldoende water een randvoorwaarde voor een waardevolle toekomst van het buitengebied. Zeker in het licht van de toenemende effecten van klimaatverandering, met nu weer lange perioden van droogte en dan weer hoosbuien met wateroverlast, wordt waterbeheer van groot belang. We zorgen ervoor dat het buitengebied ook op de lange termijn de klimaateffecten kan opvangen. Gezien het échte lange termijn karakter hiervan (decennia), zal water in al zijn gedaanten en functies, steeds meer een bepalende rol krijgen in onze ruimtelijke ordening.

3. Inwonerparticipatie – we doen het sámen

Heeze-Leende kent van oudsher een cultuur van 'samen'; onze inwoners, verenigd in allerlei clubs, kerken en verenigingen maken onze verschillende gemeenschappen. De gemeente is zowel speler als regelgever en scheidsrechter van deze gemeenschappen. De veranderende maatschappij vraagt om nieuwe manieren om dat 'samen' vorm te geven, door inwoners te laten participeren in de besluit- en beleidsvorming door de gemeente. Zij zijn uiteindelijk de mensen

voor wie we het doen en samen verbeteren we de kwaliteit van Heeze-Leende als gemeente en gemeenschap.

Niet bij alle onderwerpen is inwonerparticipatie in dezelfde mate aan de orde; als we als gemeente iets moeten uitvoeren waartoe de rijksoverheid of de provincie ons wettelijk heeft verplicht, heeft het wel zin om hierover goed te informeren, maar heeft het geen toegevoegde waarde om burgers naar hun inbreng te vragen. Per thema bepalen we daarom vooraf als raad waarom we inwonerparticipatie willen inzetten en welke opbrengst we ermee willen behalen: gaat het om het informeren van de inwoners over een plan, of om het verzamelen of toetsen van ideeën? Willen we dat inwoners zeggenschap hebben in het nemen van een beslissing? Of hebben we te maken met een onderwerp waar de inwoners zelf met name aan zet zijn, en moet de gemeente vooral luisteren en ondersteunen? We willen hier heel duidelijk communiceren over welke vorm van participatie per thema van toepassing is, zodat er achteraf geen misverstanden of teleurstellingen over ontstaan. Bij elk onderwerp streven we naar maatwerk en geven we vooraf helder de kaders aan: hoe kunnen inwoners participeren, welk deel vraagt om de inbreng van een expert en waar gaat de (door de inwoners gekozen) raad uiteindelijk over?

Voor het optimaal betrekken van inwoners bij participatie willen we leren van de ervaringen van andere gemeenten op dit gebied. Want participatie werkt alleen als een representatief deel van onze inwoners de kans krijgt om mee te doen. We moeten in ieder geval werken aan de juiste informatietoever, zodat zo veel mogelijk inwoners op de hoogte zijn van de mogelijkheden om mee te denken met de gemeente. Op allerlei openbare plekken (digitaal, maar ook in lokale winkels en op andere drukbezochte plekken) zal kenbaar worden gemaakt wat er speelt en op welke manier inwoners hierin kunnen participeren. Ook zullen we de mogelijkheden voor groepen inwoners om met de raad in contact te treden, beter organiseren. Daarnaast overwegen we de optie om voor specifieke thema's een jongerenraad op te richten.

Dit vraagt van de gemeentelijke organisatie om een andere manier van werken; een ambtenaar kan niet meer vanachter zijn of haar bureau zelf een plan maken, maar doet dit samen met de inwoners, op een manier die past bij het onderwerp. Daar moeten we extra tijd voor incalculeren; de doorlooptijden worden er vooraf wellicht langer door. Maar de besluiten worden er beter van, met meer draagvlak.

Vanaf 2023 gaan we daarom vol met inwonerparticipatie aan de slag, als raad maar ook als gemeentelijke organisatie, met als doel dat we het in 2030 als Heeze-Leende echt sámen doen.